

PONTEVEDRA: BASÍLICA DE SANTA MARÍA

Por: Pepy Clavijo

Alguén a chamou “Das vinte bóvedas”. É o edificio galego no que concorren todas as novidades que marcan o paso da etapa do gótico ao proto-renacemento plateresco.

Foi construída co esforzo e os cartos dos pescadores, que reservaban unha parte dos seus beneficios para a realización desta magnífica obra. Cando no 1551 escaseou a pesca da sardiña as obras paralizáronse. A construción iniciouse na segunda década do século XVI, pechándose as bóvedas o ano 1559; nesta primeira época dirixiu as obras o mestre Juan de Cuetos.

A fachada comezouse en 1544 e en 1570 trazouse o coro. A torre das campás tardaría moitos anos en rematarse.

O retablo que se constrúe en 1623 derribouse nos primeiros anos do século XX e foi substituído polo actual que é obra do Magariños ao igual que o púlpito.

Consta Santa María de tres naves e tres portas de entrada: a sur, na praza de Alonso Fonseca é a máis usada; á súa esquerda atópase a capela do “Cristo del Buen Viaje”, moi venerado na cidade e visitado por aqueles que por traballo ou divertimento deben poñerse ao volante durante todo o ano.

A porta norte é a que dá ao Campillo, e a porta oeste é ese gran retablo pétreo, obra de Cornelis de Holanda e de Juan Nobre.

A crestería que circunda toda a parte superior da Basílica constitúe unha filigrana que asemella un encaixe de pedra.

Imos a facer a visita interior entrando e saíndo pola porta sur. Á dereita atopamos o altar da Virxe do Carme, San Antonio e Santa Rita; síguelle a capela dos Neto e Colón. Nela atópase un altar da Virxe co seu fillo nos brazos e pódese ler unha inscrición con letras góticas que di: “Os do cerco de Juan Neto e Juna Colón fixeron esta capela”. Nesta capela existiu un retablo de madeira e o nicho de pedra divo?? relevos con adornos barrocos.

Xa fóra do altar hai, ás veces, unha imaxe de Xesús atado á columna.

Segue a capela da Purísima ou da Concepción. Nela hai un retablo de madeira con cinco táboas, obra do portugués Atayde, de principios do século XVI.

Nun altar de pedra atópase a Virxe de Covadonga. Na parte dereita vemos un escudo con seis cuarteles e coa seguinte inscrición: “*Estas armas son de D. Diego Arango y Soto Mayor, y primer regidor más antiguo desta villa. Primero patrono de esta capilla*”.

Ven a continuación a capela do Pilar que pertence á familia Araujo Abreu; dous dos seus membros foron rexedores da cidade.

Pasamos agora ao altar barroco do Cristo. É unha imaxe do século XVII, obra de Ferreiro. A ambos lados do Cristo atópanse as imaxes de San Telmo e San Pascual Bailón.

É unha capela que foi fundada pola familia Barbeito de Padrón, segundo a inscrición datada en 1525, nela están soterrados os fundadores D. Juan de Barbeito e a súa esposa Teresa Álvarez de Figueroa.

Chegamos xa ao altar maior cun magnífico retablo de castiñeiro e nogueira, obra realizada polo tallista santiagués Magariños nos primeiros anos do século XX.

Destaca no centro a Asunción da Virxe rodeada de apóstolos e anxos. Na parte superior o Padre Eterno e, á dereita e esquerda atópanse dous baixorrelevos que representan a Anunciación e a visita da Virxe á súa curmáñ Santa Isabel.

Diante do altar maior e nas columnas que sosteñen a bóveda destaca no lado do Evanxeo o púlpito, obra tamén de Magariños e no lado da Epístola unha peaña que sostén unha talla da Virxe co neno. É unha peza de grande valor.

Pasamos a continuación a describir os altares da esquerda e atopámonos ante o altar da Santísima Trindade no que destaca a imaxe do Padre con Xesús á dereita e na parte superior o Espírito Santo en forma de pomba.

Basílica de Santa María. Pontevedra

Vinilo

Bar de copas e concertos
Rúa da Praza OGROBE

A modo de Sagrario atopamos o Arca de Noé cunha talla da Virxe e o neno considerada de grande valor.

A ambos lados atópanse as imaxes de San Pedro e San Pablo. Posiblemente foron soterrados nesta capela os pais dos ilustres mariños Irmáns Nodal.

Encontrámonos a continuación cunha das capelas laterais da esquerda do altar Maior, é a chamada de San Xosé. Ademais do Santo, que está nun sepulcro de pedra, vemos dous soterramentos, posiblemente da familia Pereira de Sangos ou Pereira de Castro; tamén houbo unha lápida con inscrición xunto ao escudo.

Na seguinte capela vénrase á Virxe de Fátima e a San Miguel. A talla da Virxe atópase nun altar policromada, fronte a ela, en fornela de pedra San Miguel, tan vinculado ao gremio de mareantes. A confraría de San Miguel era a encargada dos soterramentos dos agremiados polo que se acostumaba a pagar a chamada "Lume de San Miguel".

É a capela do Perpetuo Socorro a seguinte neste percorrido polo interior da Basílica, capela que estivo dedicada á Natividade.

Ao contrario de outras representacións do Perpetuo Socorro que son en forma de cadro, esta de Santa María é unha imaxe de corpo enteiro. Hai tamén un soterramento con escudo e unha inscrición que di: *"Éstas son las cimer e a fin. Ber da // La qual es tomo por bandera en la mi // fin postrimería"*.

Pasamos polo interior da porta norte e atopamos o altar da Virxe das Dolores, con retablo de estilo barroco, na parte inferior do mesmo. Nunha urna de cristal hai un Cristo xacente.

Seguimos cara á esquerda e estamos ante o altar de Santa Bárbara, patroa de artillería, por iso ten un castelo e unha bomba.

A porta oeste ten dentro da Basílica, ademais do rosetón, un Cristo Crucificado coas Santas mulleres a ambos lados e unha serie de inscricións referentes á vida de Santos ou aos pecados. Tamén podemos ver a representación máis antiga da cidade nos relevos que mostran a muralla e o río.

Sigue, antes do baptisterio, un cadro de Xesús crucificado, moi similar ao de Velázquez. No baptisterio atópase a pía de mármore, traída polos mariñeiros dende Italia.

Un cadro do irmán Rafael Arnáiz Barón, patrón das rutas do románico, obra do pintor pontevedrés Rogelio Lorenzo. Na parte inferior do cadro atópase unha reliquia do beato, vida expresamente dende Roma.

Finalmente o precioso Cristo coa Cruz a costas que sae ás veces nos carteis de Semana Santa

Saímos pola porta sur e imos a dar a volta á Basílica. O primeiro que atopamos é unha imaxe da Virxe da O, patroa da cidade e, baixo a mesma un soterramento que se di pertence a Alfonso de Baltuino.

Pasaremos polo exterior da porta norte para deternos na magnífica fachada oeste, retablo pétreo. Nela podemos admirar de abaixo cara arriba, á dereita San Pablo, Felipe II, San Jerónimo (coas gafas), e Santa Bárbara; á esquerda San Pedro, Carlos V, Santa Catalina e San Gregorio. Enriba da porta, a morte da Virxe, con San Marcos e San Lucas (dous dos evanxelistas), os outros dous, San Mateo e San Xoán atópanse un pouco máis arriba, os catro en medallóns con forma de cuncha de vieira.

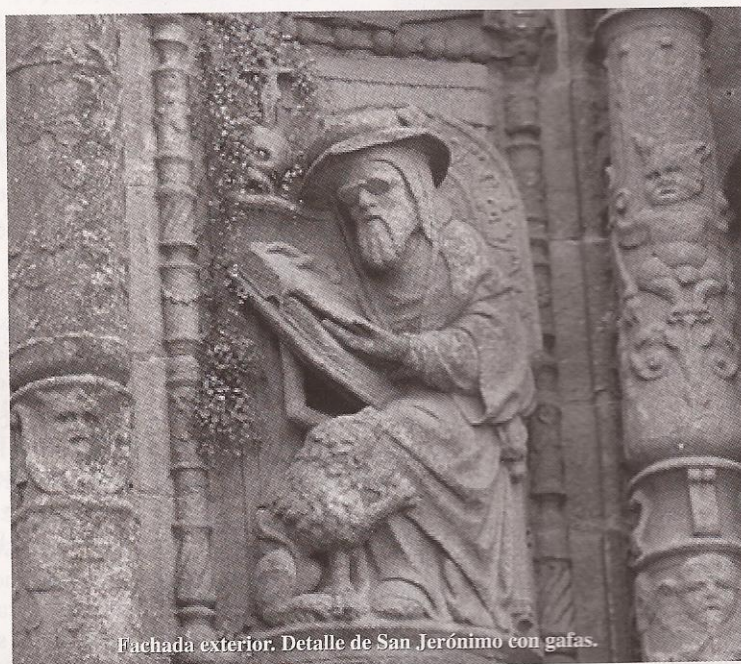
Se seguimos elevando a nosa mirada, encontraremos o rosetón e a ambos lados dous bustos que se cre que son de Hernán Cortés e de Colón. O rosetón aparece rodeado de anxos en

representación do ceo. Enriba encóntrase a Asunción da Virxe e máis arriba a santísima Trindade (curiosamente co fillo á esquerda), segue unha preciosa crestería que rodea toda a Basílica, a modo de encaixe, para rematar a fachada co calvario, a cruz no centro e a ambos lados a Virxe e San Xoán.

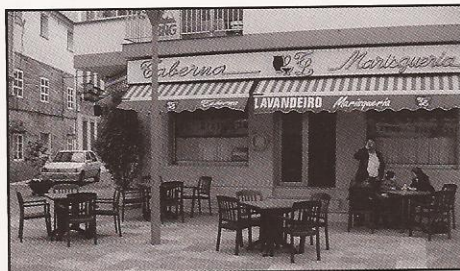
Non podemos esquecer que paralelos á Trindade atópase Teucro (o mítico fundador da cidade), e San Miguel.

A igrexa de Santa María foi consagrada Basílica o 10 de xaneiro de 1962 por disposición de Xoán XXIII.

Baixamos as escalinatas para poder contemplar con maior perspectiva a monumental obra da fachada principal e despedímonos ata un próximo número onde mostrarei outra das nosas igrexas pontevedresas.

Fachada exterior. Detalle de San Jerónimo con gafas.

Teléf.: 986 731 956

O GROVE (Pontevedra)